

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Veteris Hominis Per Expensa Quatuor Novissima Metamorphosis, Et Novi Genesis

Stanyhurst, Guillaume

Coloniae, Anno 1702

VD18 1237699X

Caput I. Homo novus despicit magna terræ, expensâ magnitudine cœli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51849](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51849)

bis utar S. Bernardi. Visitate singulos ordines Angelorum, Patriarcharum numerum, & cuneos Prophetarum, & Apostolorum senatum: [a] suscipite Martyrum coronas purpureis floribus rutilantes, redolentes liliis cohortes Virginum admiramini, & ad mellifluum novi cantici sonum: quantum prævalet infirmitas cordis, erigite aures.

C A P U T I.

Homo novus despicit magna terra, expensâ magnitudine cali.

Immensum propè est, ut spatii intervallum, sic & conditionis discrimen, inter hæc tria tri loca, cælos, terras, inferos. Cùm enim mundus hic medijs sit inter cælum & infernum, in quo ea quæ supra in cælo, & infra in orco continentur, inveniuntur; ex amore eorum, quæ homo amplectitur, ejus felicitatis, vel miseriæ augurium capitur. In cælesti illa gloria vita absque morte reperitur, in inferno

autem

a Serm. 4. de Ascen. Dom.

autem mors absque vita: medius utriusque mundus, morte & vita constat. In cælo sanitas est absque morbo: in inferno infirmitas absque sanitate: in mundo & sanitas & infirmitas. In cælo gloria absque miseria regnat; In inferno miseria sine gloria dominatur: in terris utrumque invenitur. In cælo pax absque bello, in inferno bellum sine pace. In mundo, utrumque videre est: denique in cælo sunt omnia bona sine malis; in inferno, omnia mala sine ullo bono, in hoc mundo bona & mala inter se mixta.

Nunc autem nostri est arbitrii quædiu sol intelligentiæ lucet supra horizontem Animæ nostræ, quæ placet eligere, vel bona æterna, ubi nulla sunt mala, vel mala æterna, ubi nulla sunt bona. Sed ne in horum electione erremus errorem irreparabilem, quem tota nec corriget æternitas; postquam timore vos perculi proponendo æterna in orco mala, jam contendam desiderio accendere, obtinendi æterna, quæ in cælo sunt, bona.

Illic

Illic interim fixa sint nostra & corda & lumina, ubi vera sunt bona & gaudia. Priusquam tibi infinitos cælestis gloriæ thesauros aperiam, locum ipsum, in quo hi thesauri absconditi sunt, proponam; & quantus ille sit mole, quàm altus, longus, latus, exponam. Magnitudinem cæli facilè quis conjiciet ex altitudine, altitudinem ejus demonstrant Astronomi primo ex Sole. Prodeat ergo in theatrum vas illud magnum, fons omnium luminum sol, cujus aspectu quotidie perfundimur, cujus aspectu quotidie fruimur, cujus speciem quotidie intuemur. Is nostris oculis non videtur major globo aliquo communi sphærico. Quantæ putatis solem esse molis? supra totius terræ ambitum centies & sexagesies; hæc non est unius, sed omnium plane, nullo excepto, Astronomorum conspirans sententia. Itaque sunt in sole 160. quasi mundi. Et tamen quam exiguæ apparet nobis sol molis? Jam verò quantum putatis distare solem à terra? necesse enim est immenso quodam

O

dam

dam spatii intervallo à nobis distare cum tam vastum corpus, nobis appareat tam pusillum. Audite & obstupescite. Distat Sol à terra 4. millionibus miliarium (millionem voco decies centena millia) & amplius. Unde sequitur tantam esse peripheriam & vastitatem Cœli solaris, ut sol 24. [a] horis suum circulum peragens, una hora percurrat unum millionem & 140. millia miliarium: quod tantumdem est, ac si terræ ambitum, & gyrum circumcurreret quinquages. Ambitus enim convexi cœli solis continet 27. milliones & 360. millia miliariorum. O liceat hic clamare: [b] *O Israel quàm magna est domus Dei, &c.* O Reges! ac terrarum Principes! Quid pro digitali terræ glebula tam atrocibus bellis geritis! Quid pro arena una totum orbem cædibus funestatis, & tam cruenta prælia præliamini? cælum aspiciate, & suspiciate. Quale regnum vertici vestro incumbit, pro illo pugnate, donec expugnetis. Nullum

a 3. b *Baruch. 3. 14.*

lum pro eo bellum non justum est. Sed relicto sole, altius animo ascendamus, & quàm pusillum sit, quidquid in terra videtur magnum, intelligamus. Ascendamus à cælo solis ad ipsum firmamentum. Quantum putatis firmamentum distare à terra? Docebunt nos iidem illi Astronomi. Probant illi, & convincent terram à concavo firmamenti, sive cæli octavi & stellati, distare octoginta millionibus milliarium cum dimidio, spissitudinem verò firmamenti esse eandem. Quanta ergo debet esse distantia, spissitudo, & amplitudo cæli noni, decimi & undecimi, si qui sint aliis superiores, ac maximè cæli empyrei? Inde jam deducunt, si lapis molaris inciperet cadere à convexo firmamenti versus terram, antequam terram attingeret, opus esset 92. annis ut decideret. Deus immortalis, videtur id humana fide majus. Vos proponite vobis lapidem molarem, ingentem, quam vastum, summi ponderis, quo majoris est ponderis, eò

celeriori impetu deorsum fertur: fingite talem lapidem cadere ex altissima quam unquam vidistis turri, dicetis momento prope esse in terra: omnes qui sunt circa turrim fugiunt, dum vident ex alto moveri. Fingite Angelum revelare vobis jam nunc ex firmamento devolvi lapidem hujusmodi recta super vestra capita. Non est quod quis hinc fugiet, ut interitum effugiat, maneat quisque securus sine metu: si sit adolescens, fiet juvenis, fiet vir, fiet decrepitus & de pontanus senex, toto incanescet capite, antequam lapis is tangat caput: cum inceperit agere annum 90. tum tempus est ut fugiat, & sibi prospiciat. Ex hac ergo cæli à terra distantia, constat, quanta sit cæli altitudo. Sed firmemus in firmamento adhuc gradum, & quanta sit stellæ magnitudo, inquiramus, docent Astronomi, nullam esse stellam, quæ non decies octies major sit toto globo terræ, & tamen stellæ prope sunt innumeræ. Quælibet autem stella in æquinoctiali posita singulis horis
con-

conficit plus quàm 42. milliones miliarium; si ergò in stella aliqua, & multò magis si in cælo empyreo confisteremus, & despiceremus hunc terræ globulum, an non exclamaremus cum Seneca: [a] *Hoc est punctum, quod inter gentes ferro & igni dividitur: ô quàm ridiculi sunt hominum termini. Punctum est in quo navigatis, in quo bellatis, in quo regna disponitis, sursum ingentia spatia sunt. Deinde cum formicis homines conferens. Cum te, ait, in ista verè magna sustuleris, quoties videbis exercitus subjectis ire vexillis, dices, id nigrum campis agmen, formicarum est discursus iste, in angusto laborantium. Videte nunc quàm sint omnia, quæ videntur magna, risu, & contemptu digna. Poëtæ si quando quempiam parvi volunt facere, ac vilependere donum ejus, aut prædium, aut fundum, aut agrum parvum esse ajunt, itaque contemptim describunt, ut cum ipsa domo Dominum con-*

O 3

tem-

a L. 1. Natur. in proemi.

temnere & palam ridere videantur.
 [a] Hoc pacto inter Græcos Lucilius scripsit, Monophanis agrum tam parvum extitisse, uti se suspendere in illo, propter famem non potuerit, neque mortuus sepeliri. [b] Alius quidam Lupo gratias agens, affirmat se prandium ab illo quàm prædium accipere maluïsse. Nam pensilem præ fenestra hortum suum in florum testa, rure illo esse majorem: cùm ruta unica totum illud rus occupet, cum unius cicadæ ala rus totum tegat: cùm uno die formica totum rus assumat: cum clausæ rosæ folium, rus totum coronet. O miseri Monophanes, qui agros tam angustos, qui fundos tam breves, qui domos tam exiguas, qui prædia tam contracta, qui atomos, qui unius rutæ spatium, qui locum ab ala cicadæ tegendum, pratum à formica devorandum, hortum à rosæ nondum apertæ folio coronandum.

a L. 2. *Antholog.* b *Martial.* l. 11.
 Exig. 19.

dum, capacissimo cælo, vastissimo palatio, immenso Deo antefertis. Bestiæ deorsum spectant, porcillum versant, talpæ terram in deliciis habent, forex fodit, & rimatur glebas, scarabæus stercora amplexatur, sic peccatores, sic infideles, sic hæretici, sic athei, quia neque animum, neque oculos ad cælum attollere possunt, toti terrenis inhiant, ad lumen noctuæ, ad tenebras aquilæ. Aliter filii Dei, qui patrem suum non in rebus parvis, sed magnis, non in imis, sed summis quærunt: quia spem fidemque habent æternitatis: oculos in stellas conjiciunt, animum ad cælum attollunt, mentem in Deo defigunt: hinc tam læti alacresque caduca relinquunt, terrena contemnunt, vilia calcant.

* * * *

O 4

CA-